

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., 1/2 an
3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a doua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii«
în
Blaş.

Anul VII.

Blaş 25 Decembre 1897.

Numărul 53.

La cestiunea autonomiei.

Cetitorii nostri de sigur vor afla la loc, dacă atât de des ne ocupăm de cestiunea autonomiei. O facem acésta, pentru că de şi acum de o cam dată vorba e numai de autonomia bisericii catolice de ritul latin, totuşi nu póte fi indiferent nici pentru biserica noastră chipul, în care se va înfiinţa, — de cum va se va înfiinţa, — autonomia bisericii latine. E adevărat lucru de la sine înţeles, că dacă se va da bisericii latine o autonomie, atunci nici bisericii noastre nu i-se va pute denega o asemenea autonomie, şi că nouă în pregătirea organismului nostru autonom ne va trebui să avem în vedere organismul autonom, ce se va concede bisericii de ritul latin.

Mai mult: autonomia latinilor interesează de aproape chiar şi bisericele acatolice, în special pe fraţii nostri neuniţi, de óre ce a spus-o apriat o fóe guvernamentală, că intenţiunea celor de la cârmă este a revidea autonomia bisericeilor acatolice după calapodul autonomiei catolice, ce se va înfiinţa.

Am arătat în ultimul nostru, cari sînt principiile, de cari e condus episcopatul latin privitor la organisarea autonomiei bisericii de ritul latin. S'a vădut, că după acele proiecte nici vorbă nu e de autonomia diecesană şi provincială, ci că se contemplă o adunare regnicolară cu nisce comitete esecutive, adevărat un al doilea parlament cu un al doilea guvern.

Acum avem óre cari indicii şi despre intenţiunile guvernului.

În comisiunea financiară a parlamentului din Budapesta ministrul Wlassics a făcut unele declaraţiuni privitor la autonomie. Declaraţiunile acelea sînt ce e drept fórt generale şi vaste, dar din comentarele, cu cari insoţesc acelea declaraţiuni foile guvernului, se póte pricepe bine, ce şi cât voesce guvernul.

Ministrul de culte a zis, că principiile, după cari guvernul crede a se pute înfiinţa autonomia catolică, se află espuse şi desfăşurate în memorandumul, ce guvernul l-a aşternut Corónei ca Supremului Patron. Principiile acestea se pot reduce la aceea, că guvernul voesce înfiinţarea autonomiei catolice pe lângă păzirea intactă a drepturilor de Suprem Patron ale Regelui apostolic şi a dreptului de inspectiune supremă a statului, pe cum şi între marginile legilor esistente, în special a §§-lor 6 şi 7 art. de lege III din 1848 despre denumiri şi fundaţiuni, pe cum şi a art. de lege XXX din 1883 despre şcolile medii.

Până aici ar fi, cum ar fi. Principiul e principiū. Dar vorba e de aplicarea în pracsă! Aici e aici. Şi étă, ce ne spune comentarul unui semi-oficios! „Drepturile Supremului Patron, dreptul de supremă inspectiune al statului, foudul religionar şi de studii, foudul universităţii, şcolile medii de sub nemijlocita supraveghiere a statului nu pot forma obiectul organismului

autonomic.“ Tot acest comentat ne declară, că autonomiei „nu i-se póte încredinţa nici o funcţiune a dreptului maiestatic isvoritor din puterea de stat“.

Din comentarul acesta ţesut cu frase misteriose urméză: 1) Că fondul religiunii, fondul universităţii nu vor fi încredinţate organismului autonom; 2) că scolile medii asemenea vor rămâne şi mai de parte sub conducerea nemijlocită a ministrului de culte, şi că autonomia va avé cel mult dreptul de a susţine cu mari jertfe acele şcoli; 3) că controla preste tóte fundaţiunile va fi şi de aici în colo în mâinile guvernului; 4) că episcopii, canonicii şcl. vor fi numiţi şi de aici în colo după pracsă de până aici, şi că cel mult de sfat va fi întrebat organul central al autonomiei.

Étă dar, cum contemplă guvernul fiitóra autonomie catolică.

Întrebăm: Ce va avé deci la urma urmelor de lucru organismul autonom? Noi nu vedem absolut nici o necesitate de autonomie, dacă lucrurile înşirate mai sus se vor scóte din competenţa organismului autonom.

Étă așa dară, că aveam dreptate, când am zis, că tótă afacerea cu autonomia e numai un joc pécătos, şi că e absolut eschisă probabilitatea, ca guvernul liberal să voescă a da ceva libertate bisericii catolice, fie chiar şi de ritul latin.

Acum susţinem şi mai hotărît, că dacă duvernul a pornit acţiunea pentru

Feuilleton.

Poetul Coşbuc.

Disertaţie ținută la I. serată aranjată de Reuniunea femeilor române din Blaş.

(Continuare.)

„Balade şi idile“ e titlul primului volum, pe care poetul l-a scos la 1893, şi „Fire de tort“ e al doilea publicat la 1896. De la început şi până la sfârşit cetind aceste cărţi, parcă simţi o nouă viaţă în membrele tale, o plăcere viuă de a trăi te cuprinde, şi te simţi stăpănit de dorinţa de a exploata mulţimea de plăceri şi fericiri, cari sînt în lume, şi pe cari dacă voesci, le întilnesci la tot pasul.

În volumul prim se află bucăţile întitulate: „Nópte de vară“, „Rugămintea din urmă“, „Pe lângă boi“, „La oglindă“, dar mai ales „Nunta Zamfirii“, bucată, care a statornicit pentru tot de una gloria poetului.

Permiteţi, stimate Dóme şi Dşóre, să adun câte va spice din aceste volume, şi vă asigur, că mánunchiul, ce voi face, vă va plăcé așa de mult.

Ca şi cum ar voi, să facă un fel de introducere, poetul își începe volumul cu „Nópte de vară“. Cu penă măiestră şi cu cuvinte așa de potrivite ne face icóna unei nopţi încântătoare de vară, dar nu la oraş, ci la sate.

Zările de farmec pline
Strălucesc în luminiş, —
Sbóră mierlele 'n tuşiş,
Şi din codri nóptea vine
Pe furiş. —

Şi apoi sosesc caréle cu poveri, vin turmele mugind, lucrătorii de la câmp şi copii de pe la joc, toţi se adună şi se culcă. Şi când liniştea-l deplină, iese luna din brădet şi se înalţă încet încet gânditoare ca o frunte de poet. Apoi mai târziu nici vîntul nu mai sună prin codri:

Satul dórme ca 'n mormint,
Totu-l plin de Duchul sfînt,
Linişte 'n vèzduch, şi pace
Pe pămînt.

Tabloul e atât de încântător, şi e gîndesc, că poetul a pus în frunte poesia acésta, ca să ne spună óre cum, că din mediul acesta, din mijlocul acestor frumuseţi, a scos el povestirile sale cele atât de încântătoare.

La pag. 11. întilnim poesia „Nu te-ai priceput“. O fată se vede că a legat dragoste cu un flăcău cam prostut, care nu scie, nici cum se începe, nici cum se sfârşesc dragostea, care o iubesc înse, o ar săruta bueros, o ar şi peţi, dar se teme. Într'o zi, cum, cum nu, destul că i-s'a deschis şi lui gura, şi el începe a face fetei fel de fel de imputări, ba că nu l-a plăcut, ba că a fugit tot de una de el, ba una. ba alta. Ne mai putînd de ciudă fata îi zice:

Nu te-ai priceput, — Sorine!
Zici, că de m'ai fi cerut
Mamei tale noră 'n casă,
N'aş fi vrut, să merg? E, lasă!
Că de-o fată cui îi pasă,
Nu se lea după rărut!
De 'ntrebat, ai fi vădut!
Tu să fi 'nceput lubitul,
Că-i făceam eū isprăvitul, —
Morţi flămînd, nepriceput!

Ce bine, că nu s'a priceput, căci cu ómenî de felul acestuia nici nu se plătesce, să prindî vorbă. Ce ziceţi, frumoşe Dşóre? N'am drept? Dar fetele tot de una sînt bune, cu mult mai bune ca tinerii. Poetul ne-o spune în „Fatma“. Frumósă fată a unui calif puternic se aşedase pe o lespede de marmoră aproape de o fântână săritóre

român a spune aceste, închiând cu cuvintele „Dreptății“:

„Să și însemneze bine toți Români, că dintre șapte arhiepiscopii români — trei greco-orientali și patru greco-catolici, — numai cel greco-oriental, în frunte cu metropolitul Miron — mult criticat din partea unor mari naționaliști cu patentă — aș grăbit la Budapesta, ca să-și facă datoria față de nemul și biserica lor!“

„Să-și însemneze fie cine acest remarcabil pasaj, zicem noi cu atât mai virtuos, cu cât — de sigur vor veni erăși timpuri, când omeni, cari umblă cu 2 bani în 3 pungă, din nou vor fi reprezentați lumii ca mari apostoli ai nemului românesc.“

Ce să reflectăm la acestea? Ori preste tot bine e, să reflectăm la ele?

Noi nu scim, ce a îndemnat pe arhiepiscopii nostri, să nu ia parte la ședința aceea a casei magnaților. Ei în sfârșit nu sînt datori, să ne descopere nouă scopurile și motivele sale. De altminteră credința noastră e, că bine aș făcut, că nu s'aș înfățișat în casa magnaților, ca să protesteze. Nu Sași aș să ne fie nouă pildă pentru atitudinea noastră în lupta națională.

Ceea ce scim înuse, e, că „Telegraful Roman“ se redactază la masa mitropolitului din Sibiu.

Când am cetit decî invectivele acestea personale ale „Telegrafului Roman“ îndreptate cu atîta necruțare asupra arhiepiscopilor nostri, mai întâiu ne-a stat mîntea în loc, ér după aceea ne-am întrebant: Ce vre ore mitropolitul din Sibiu? Dór nu cum va dorește, să audă și dînsul voci de presă asemenea acelor, de cari se împărtășesc de atîtea ori episcopii neuniți din România?

Ne-ar păre foarte reu, dacă ar fi așa.

Revistă bisericescă.

Roma.

Din Roma se anunță, că în 19 a c. s'a inaugurat noul colegiu pentru alumnii

ruteni, ce se pregătesc spre statul preotesc. Colegiul s'a restaurat pe spesele împăratului Francisc Iosif. Actul sfințirii noului colegiu s'a sevârșit prin episcopul Czekovitz fiind de față 3 cardinali, ambasadorul austro-ungar Revertera și alte notabilități. În noul colegiu, ce stă sub conducerea părinților Iesuiți, se află 20 de alumnii. Până acum alumnii ruteni din Roma aș fost în colegiul greco-catolic S. Atanasiu. Ar fi de dorit, să avem și noi Români un colegiu separat în eterna cetate.

Franța.

Generalii ordurilor religioase P. Wiart și P. Picard aș fost trimiși de Papa în Franța, ca și cu graiul viu să descopere episcopilor intențiunea Papei cu privire la atitudinea catolicilor la procsimele alegeri. Papa dorește, ca toți cetățenii onești să se pună pe terenul forme de stat republicane și prin acesta cu puteri unite să frângă puterea radicalilor și a social-democraților, reparând pe cale legislativă, ce aș produs aceștia în contra bisericii. Sfatul Papei îl urmăzează chiar și ducele de Orleans, care îndemnează pe monarhiști, ca să alba în vedere interesele mai înalte ale Franței.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Casa magnaților a desbătut și primit în 18 a c. proiectul de lege despre numele de comune și alte localități. Mitropolitul Miron Roman a propus, să se amâne desbaterea, din cauză că cei interesați nu sînt de față și nici timp suficient n'aș avut pentru studiarea proiectului, care abia de 8 zile a trecut prin camera deputaților. Dară propunerea s'a respins. La §-l 5 s'a respins mo-

dificarea din camera deputaților și s'a primit proiectul în originalul prezentat de ministri.

În camera deputaților Kossuthiști éră aș inscenat obstrucție în contra provisorului. Se crede, că obstrucția va dura, până când voesce br. Bánffy, care dispune după plac de așa numiții independentiști.

Mare senzație a provocat discursul ținut de Apponyi în ședința dietală din 18 a c. El constată, că proiectul nu vatemă pactul din 1867, ci din contra emanază din spiritul lui, de și din punct de vedere al dreptului public e neexceptabil. Zice, că teritoriul vamal separat ar fi fatal pentru Austria, Ungariei înse încă i-ar cauza daune necalculabile acum, și pôte provoca crise economice, până când își va deschide Ungaria pentru produsele sale piețele din străinătate.

Discursul lui Apponyi a fost întimpinat cu aplause din partea guvernamentalilor. Presa éră tracteză cestiunea fusiunii Apponyiștilor cu guvernamentalii, de ce se tem tare matadorii guvernamentalii, de ore ce atunci le scade influința în sinul partidului.

Deputații sași pe rind părăsesc partidul guvernamental.

Austria.

Situațiunea e neschimbată, guvernul domnesce prin ordinațiuni. Polonii și Cehii aș ținut meetinguri accentuând perseveranța în politică pentru autonomia provinciilor și solidaritatea slavă. Negotăriile de împăcare între Germanii și Cehii din Boemia nu aș să ducă la nici un rezultat. Din cauza acesta Germanii aș de cuget, să nu participe la dieta provincială.

Spunea cine va, că militia îl lipsesce pe sormanul țeran de o dată și de anii cei mai frumoși și mai veseli din viața lui și de plăcerile și bucuriile cele mai mari și mai dulci. Și acel cine va avea multă dreptate. Care dintre Dvóstre n'a aușit cantecele de jale, cari le horesce el la despărțirea de satul său, de casa sa, de părinții și de prietini săi? Pe cine nu l-a pētruns până în suflet amarul străinătății, care pentru el născut în libertate și în mijlocul naturii vesele e cu atîta mai simțitor, cu cât nu și-ar da pe nu sciu cât vatra părintescă? Dar să dăm lui Coșbuc cuvîntul. El ne spune așa de frumos durerea recrutului, când se desparte de iubita sa, pe carea o lasă în grijea unui frate.

„Am să plec,“ spune el, „și parcă-mi moie — Inima, se rupe 'n mine! Și me dore, — De-ași țipa, — Nu de voi, tu scii, de cine.“ Dacă îi va vedé mândra la horă, să stea de ea, zice bietul recrut să nu jöce cu alți feciori, dar nici el să n'o jöce. de cât cum jöci pe-o soră. Când va întîlni-o, să nu-l grăescă, nici să nu glumescă cu ea, nici să n'o prindă de mână, că nu-l place, „și un gând reu să nu te pună, pân a casă s'o petreci“, căci mamă-sa e rea și o ocăresce, și o bate chiar, de o vede cu un flăcău. Pentru aceea înse prietînul să bage bine samă, cine umblă pe la casa lor, și de-a vedé pe cine va:

Prinde-l într'adins ca 'n glumă,
Fränge-l gâtul și-l sugrumă
Ca pe-o fiară, — nu-l cruța!
Și-apoi las pe mine, să me bată Dumnezeu!

El zice sfârșindu-și vorbele, „Pörtă-l grije, tot a mea s'o găsesce, tot dor să-mi pörte!“

Dar, de nu-l păzi-o bine,
Ți-ai găsit dușman în mine,
Eă fac mörte pentru ea!

E atăt de frumos și perfect descrișă în versurile acestea lupta, care decurge în inima recrutului între iubirea cea mai sinceră și între téma, că iubita, de care acum se desparte cu atîta greu, iubita acesta la refintörcere să nu mai fie a lui. El scie, că ochii, cari nu se vedé, se uita, dar speră totuși, că fratele său, care-l iubescce, și în sama căruia o lasă, o va griji așa de bine, în cât în inima dragei sale va rămâne și pe mai de parte întipărit chipul lui.

Dar, frate ne frate, jocul acesta e periculos, — e foarte primejdios a pune capra, să păzescă varza, și de aceea recrutul nu uita a sfătui pe frate-său, să n'o prindă de mână, nici să glumescă cu ea, — căci — nu-l place! Cine scie, dacă frate-său va crede acesta ori nu?

Să alegem alt vers de dragoste de un cuprins cu mult mai sentimental, spre a face o idee, cum scia poetul, să păzescă gândirea minții țărănesci.

Un fecior iubescce foc pe o fată frumósă, dar sêracă. Tótă lumea s'a sculat împotriva-l, tată, mamă, frați și surori, sfātuindu-l cu toții pe întrecute, să o lase și să ia pe una bogată, dar . . . mai urită. Dar zădărnica tótă încercarea lor; în zădar tatăl său e supêrat, în zădar mamă-sa ține post și-l

blastemă, în zădar îl amenință frații, că-l vor lăsa, să möră de fôme: el e neînduplecat.

Îmi fac de cap? Dar las să-mi fac!
Cu traiul eă am să me 'mpac,
Și eă am să trăesc sêrac,
Muncind bătut de rele!
La frați eă nu cer ajutor;
Că n'am ajuns la mila lor, —
Și fac, ce vreți! Și n'am să mor
De grijea sorții mele!

Mé îngropă frații mei de viu!
Legat de dînsa eă să sciu
Că am uritel drag să-l fiu?
Să pot, ce nu se pöte?
Dar cu pămîntul ce să faci?
Și ce folos de bol și vaci?
Nevasta dacă nu țî-o plac,
Le dai în trăsnet tötet!

Ori este om, de sila cu!
Să-mi placă tot, ce-l place lui?
Așa om nici vlădica nu-l
Și nu-l nici împêratul!
Să-mi cante lumea, câte vrea!
Mi-e dragă una, și-l a mea.
De cât să me desbat de ea,
Mai bine-aprind tot satul!

Versurile acestea ne dovedesc, cât e de mare dragostea lui, și cât e de adevêrată, și e cu nepntință, ca toți, cei ce i-se împotrivesc, să nu credă în sinceritatea ei.

Ori cât de sinceră să fie înse dragostea acesta, totuși, — vedeți, ce rea e lumea, — dușmanii se găsesce pe tôte cărările, se găsesce tot de una ființe, cari nu privesc cu inimă bună cel mai nobil sentiment omenesc. Și dușmanii aceștia sînt ori ér fete, ori câte o babă bêtănă, căreia de ciudă, că ea și-a trăit traiul, îi cade reu, când vede pe doi iubiți.

România.

Din incidentul, că G. E. Lahovary, proprietarul ziarului „Independance Romaine“, a fost străpuns de moarte în duel de către Nic. Filipescu, mai mulți deputați au prezentat camerei un proiect de lege, după care duelul se califică de crimă ordinară ca ucidere prevădută și intenționată, și se pretinde a purcede în contra duelanților ca în contra unor omicidii ordinari.

În 15 a c. s'a început în senat dezbaterile asupra răspunsului la mesagiul. Senatorii conservatori Catargiu și T. Maiorescu și liberalii Costescu, Comanescu, și Urechia critică aspru politica esternă a ministrului, mai ales în ce privește visita de la Pesta în actualele rapoarte încordate dintre Români și Magiari. Aceeași imputare se face dlui Sturdza și în 17 de către senatorii Ionescu, P. Gradistean și P. Carp. Dl. Sturdza răspundând la acușele, ce i-se fac, a zis, că regele Carol nu putea să viziteze pe monarhul Austro-Ungariei de cât acolo, unde a fost invitat. Sturdza nu a fost la Pesta, fiind că visita s'a hotărât repede, și nu putea pleca din țară, unde guvernul avea să reprezente pe capul statului. În fine zice, că guvernul român în cestiunea națională nu se poate amesteca în afacerile interne ale statelor vecine.

În România mai ales tinerimea universitară continuă cu aranjarea de meetinguri în cestiunea națională.

Coșbuc a tractat amindouă obiectele acestea, și multe dintre Dvóstre veți aduce și acum a minte de frumoasă poezie „Dușmancele“, carea a fost așa de bine predată în o serată. Voi lăsa deci poezia această cunoscută și voi aminti de cealaltă intitulată „Calul dracului“. Titula e cam aspră, dar îndrăgostitului câte nu i-se iertă? Aci poetul se plânge, că voind să se apropie de porțița, în umbra căreia îl aștepta iubita, étă zărește în feréstă pe baba. „Ce-i și asta?“ întrebă el supărat. „Parcă-mi vine acum acum, — Să mă duc, să sparg feréstă — Și pe baba s'o sugrum!“ Se face apoi, că pornesce pe stradă în jos, că dór va înșela baba. „Dar de unde? Baba-i drac! — Las că-i pun étă mâna n briu.“

Când o prind pe punte-o dată,
O Ieău sus și-o dată în riu!

E prea aspru poetul, veți zice câte Dvóstre, — dar gândiți-ve numai, ce nécas face o dragoste învrăjbită, câte nopți nedormite, câte zile petrecute în supărare, și câte ceasuri, în cari îți frămînți mințile, cum ai pute leși mai ușor din această încurcătură. Dar, miș de scuse, stimată Dómne și Dșóre, iertăți-mé, că am făcut provocare la esperința Dvóstre, — poetul ne descrie aceste lupte în poezia „Dragoste învrăjbită“, pe carea Dvóstre o veți auzi întregă în dată. Și fiind acum la sfârșitul dării de samă, ce am făcut celor mai drăgălașe poezii, cuprinse sub titula de Idile, permiteți-mi, să nu schițez pe cea mai frumoasă dintre ele, bucata intitulată „Nunta Zamfirii“, care la timpul său a deșteptat o admirațiune generală, aședând de o dată pe autorul ei pe trépta cea mai înaltă în șirul scriitorilor nostri. Permiteți, să nu schițez poezia această, pe care Tit Maiorescu, unul dintre cei mai aprofundați critici, a cetit-o de 17 ori după olaltă, estasiat de comorile neprețuite, cari le-a aflat în ea.

(Va urma.)

Germania.

În Germania s'a pornit un curent național favorabil Germanilor din Austro-Ungaria. După energica vorbire din parlament a lui Hodenberg a urmat a deputatului antisemit Förster, care accentuază necesitatea de a ajuta pe Germanii din Austria, unde cauza națională e mai pe sus de cât a statului, ba și de cât a monarhiei. Marele împărat Wilhelm óre când a legat de inimă împăratului Francisc Iosif, ca să apere pe Germanii austriaci. Noi o Germanie mare nu o cercăm pe Oceanul pacific, ci în vecinătate. — Secretarul de stat Richterhofen a protestat în contra modului de vorbire al lui Förster. — Deputatul Hasse întrebă guvernul, cum se unesce cu principiul neamestecării în afacerile altora, când un șef de secțiune din biroul ministrului president ung., Beksics, scrie în „P. Hirlap“, că împăratul german a părăsit tot, ce e german spre Ost de la Leitha, deci Magiarii pot face azi, ce voesc? Oratorul speréază, că cancelariul imperiului nu va lăsa a se interpreta cuvintele împăratului, ca și cum ar intenționa de a sacrifica milioane de Germani în statul vecin.

Schulvereinul germân încă a început agitațiune în favorul elementului german din Ungaria.

Asia.

Din Germania a plecat o flotă de rășboi spre Sina, ca să ocupe portul Kiao-Ciau, din cauză că Sinezii au măcelărit pe misionarii germani. Sciind, că misionarii au fost catolici, de cari nu mult îi dóre capul, pe cei ce conduc destinele imperiului german, e aproape sigur, că măcelul misionarilor e numai un pretest de a ocupa portul.

În 18 a c. flota rusescă a ocupat fortăreța maritimă Port-Arthur. Această ocupare a produs o surprindere generală, érá în Anglia a provocat mare indignațiune. Guvernul rusesc anunță, că ocuparea e numai provisorie.

Presă engleză provócă guvernul, să ocupe și Anglia ca recompensă unele fortărețe de ale Sinei. Franța încă ar dori bucuros, să capete o parte din Sina. Se susține, că între Rusia, Germania și Franța ar esista înțelegere formală de a ocupa câte o parte din Sina. Iaponia ține și acum ocupat portul sinez Vei-Hai-Vei ca garanță pentru replătirea speselor de rășboi. La tóte acestea Sina, care nu e capabilă a-și apăra drepturile și interesele sale, privește cu un fel de nepăsare.

Corespondințe.

Tirnova 28 Novembre.

Onorată Redacțiune!

Fie-ne permis a Vă ruga, ca să dați loc îmbucurătoarei stări, în care se află astăzi parochia gr. cat. a Tirnovei din Diecesa Lugoșului, care parochie s'a înființat în an. 1886—1887.

Greutățile și pedecile întimpinate cu

înființarea unei parochii, ce se nasce din o altă confesiune, de carea se rumpe, sînt nedescriptibile.

Nu mai acela le póte apreția în de ajuns, care e martor ocular și petrece în mijlocul acestui eveniment, care nu e de tóte zilele.

Era aproape desperată starea acestei parochii înainte de asta cu 5 ani, când de o dată cu strigătul: „Mântuesce-ne, că perim!“ către Ordinariatul episcopesc s'a denumit de paroch al acestei parochii On. Ieronim Pascu. E prea jalnică și mult tristă împrejurarea, când în parochii noi înființate cu credincioși încă prea tineri în credință estí necesitat a-ți strămuta capela cu réquisitele sale dintr'un loc într'altul. Acesta s'a întimplat și în parochia noastră, și încă cu atât a fost mai deprimătoare aședarea capelei, întru cât în lipsă de cuartire am fost necesitați a o aședa în nisce localități ast fel, cât aparținând aceste localități unui negutătoriu, capela noastră se despărția de către birt prin un singur părete, unde alătura cu servițiul nostru dumnezeesc prea a dese ori céta demoralizațiilor ne bulia și batjocuria.

Ca să nu scadă credința poporului, simpaticul nostru preot On. Ieronim Pascu aproape în tóte Duminecile și sərbătorile cu speranța în Dumnezeire ne îmbărbăta, ne entusiasma prin orațiunile-î ținute pline de spirit și de viață.

Și când această stare deplorabilă nu mai era de tolerat, în conțelegerea avută cu epitropia sa bisericescă și cu membrii poporului hotărînd în Domnul a luat asupra-și sarcina grea de a edifica aședămînt divin mării ceresci. Noué ne este aproape nesciut, cum acest prea demn preot a sciut cumpăra loc bisericesc, cum a sciut în an. 1896. prin luna lui Iunie presta prin poporul său credincios de o dată vectorarea alor 500 caré de pétră, cum a sciut pleca lucrul întru procurarea și pregătirea aproape întregului material necesar de zidire vectorat în mod gratuit prin acel popor, care de și se susține singur numai prin chirii (cărăușii), totuși a depus pe altariul jertfelor această prestațiune miraculosă. — N'a fost ziua, n'a fost nópte, nici moment, în care să nu vedem pe bravul nostru preot la olaltă cu indiviții săi prea credincioși epitropi Ioan Barbu, Ianăș Dalea, Rusălin Bortilă (Jura), Constantin Russ, Ianăș Crețu Pagu și Ioan Nica pururea îmbărbătând și chemând poporul spre a-și elupta glorioasă întreprindere. Succesul acestei neliniști perpetue și în deosebi vectorarea materialului de prin depărtări ca Caransebeșul, Bogșa și Recita, prestată prin poporul său misér, o atribuim operei divine și dorului arđend de a se vedé poporul unit în cel mai potrivit loc al comunei aședat cu sălașul dumnezeesc.

Vedut-am prea a dese ori pe bunul nostru păstoriu sufletesc întru înaintarea lucrului lucrând asemenea celor alaltii, necruțând nici oboséla nici jertfe de spese, cari le presta din agoniséla sudorii sale și din salariul său prea bagatel de 200 fl auuali. Pe lângă acordarea unui împrumut de 1000 fl. din fondurile diecesane pe giranța bunilor lui credincioși Ianăș Crețu Pagu, Ianăș Dalea, Rusălin Bortilă Jura, Constantin Voina, Ioan Barbu și Ioan Nica această biserică impoșantă s'a ridicat pe basa acestui împrumut și aproape pe spesele preotului nostru și astăzi e predată destinațiunii sale.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia s. Ioan Crisostom

în ziua Născerii Mântuitorului nostru

Isus Christos.

Taină nouă și minunată ved. Urechile mele le împrejură răsunetul păstorilor. Ei nu șoptesc o cântare pustie, ci cântă o cântare cerescă de laudă. Cântă Ângerii, versuesc Archangelii, laudă Cheruvimii, preamăresc Serafimii, toți sərbătorese, căci ved pe Dumnezeu pe pământ și pe om în ceruri; pe cel ce e sus, îl ved jos pentru rânduela mântuirii, și pe cel ce era jos, îl ved sus pentru iubirea de omeni. Astăzi Vetleemul s'a asemănat cerului: el în locul stelelor a primit pe ângerii, cei ce cântă cântare de laudă, érá în locul sórelui a cuprins nescris împrejur pe Sórele dreptății. Și nu întreba, cum s'a sevârșit acésta. Căci unde va Dumnezeu, acolo se învinge rânduela firii. El a voit adevă, a putut, s'a pogorit, a mântuit, tóte merg împreună cu Dumnezeu. Astăzi se nasce, cel ce este, și cel ce este, se face, ceea ce nu era, căci Dumnezeu fiind se face om, fără ca să înceteze a fi Dumnezeu. El nu s'a făcut adevă om perđend dumnezeirea, și de altă parte nici nu s'a făcut din om Dumnezeu prin creștere, ci Cuvîntul fiind și nepătîmind nimica s'a făcut trup neschimbata rămânendu-i firea. Ér dacă s'a născut, Iudeii au negat nascerea cea străină, și Fariseii au întortocat dumnezeescele Scripturi, și cărturarii au grăit lucruri, cari se împotriviau legii. Irod cerca pe cel ce s'a născut, nu ca să i-se închine, ci ca să-l ucidă. Căci astăzi tóte păreau a fi împotrîvnice. Pe cum zice adevă Psalmistul, nu s'a ascuns de la fiii lor întru alt neam (ps. 77, 4). Pentru că regi au venit, ca minunându-se să privească pe Împăratul cel ceresc, cum a venit pe pământ neavend Ângeri, nici Archangelii, nici Scaune, nici Stăpâni, nici Puteri, nici Virtuți, ci pășind pe o cale străină și nebatută a ieșit din pantece nevătemat, înse nu a lăsat pe ângeri lipsiți de guvernarea sa, nici nu s'a lipsit de dumnezeirea sa prin întromenirea cea pentru noi; ei au venit regi, pentru ca să se închine cerescului Împărat al gloriei; ostașii, pentru ca să veneraze pe mai marele oștii; muierile, pentru ca să veneraze pe cel ce s'a născut din muier, ca durerile muierii să le schimbe în bucurie; feciórele, pentru ca să veneraze pe pruncul Feciórei, că Făcătoriul laptelui și al țitelor făcend, ca isvórele țitelor singure de la sine să dea curgeri, primesce de la mamă fecióră hrană de prunc; pruncii, ca să veneraze pe cel ce s'a făcut prunc, pentru ca din gura pruncilor, și a celor ce sug, să sevârșescă laudă; băeții, pentru ca să veneraze pe pruncul, care pentru furia lui Irod a făcut martiri; bărbații, pentru ca să veneraze pe cel ce s'a întromenit și a vindecat relele robilor; păstorii, pentru ca să veneraze pe păstoriul cel bun, care pune sufletul pentru oi; preoții, pentru ca să veneraze pe cel ce s'a făcut arhieru după rânduela lui Melchisedec; robii, pentru ca să veneraze pe cel ce a luat chipul robului spre a împodobi robia noastră cu onórea libertății; pescarii, pentru ca să veneraze pe cel ce din pescari a făcut vînători de omeni; vameșii, pentru ca să veneraze pe cel ce dintre vameși a făcut Evangelist; curvele, pentru ca să veneraze pe cel ce a lăsat picioarele sale lacrimilor curvei; și pentru ca să o spun cu puține cuvinte, toți păcătoșii au venit, să vadă pe Mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatul lumii, magii, pentru ca să-i facă alaiu, păstorii, pentru ca să-l binecuvinte, vameșii, pentru ca să binevestescă, curvele, pentru ca să aducă mir, Samarinéna, pentru ca să însetoșeze de isvorul vieții, Chananéna avend credință nefdoită. Dacă deci toți saltă, voiú să salt și eu, voiú să cânt, voiú să prăznuesc. Eu înse cânt nu lovind chitară, nu scuturând toeag învélit în frunze da Iederă, nu avend fluere, nu aprindend torțe, ci în loc de instrumente de musică purtând fașele lui Christos. Ele sînt adevă sperarea mea, ele sînt viața mea, ele sînt mântuirea mea, ele imi sînt fuer, ele imi sînt chitară. De aceea și vin purtându-le, pentru ca prin

virtutea lor să primesc puterea cuvîntului și să zic cu Ângeri: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu,” și cu păstorii: „Și pe pământ pace, între omeni bună voire.” Astăzi, cel ce s'a născut negrăit din Tatăl, se nasce din fecióră în chip necuprins pentru mine. Dar atunci s'a născut după fire din Tatăl mai înainte de veci așa, pe cum scie, cel ce a născut, ér astăzi din nou se nasce preste fire așa, pe cum scie grația sfîntului Spirit. Și nascerea lui cea de sus e adevărată, și nascerea cea de jos e nemincinosă, și cu adevărat Dumnezeu s'a născut din Dumnezeu, și cu adevărat acela-și s'a născut om din fecióră. Sus singur din singur unul născut, jos singur din fecióră singur acala-și unul născut. Căci pe cum e fărădelege a se gândi la mamă în nascerea cea de sus, așa e hulă a presupune și în nascerea cea de jos tată. Tatăl a născut fără de scurgere, și fecióra a născut fără de stricăciune. Nici Tatăl nu a suferit adevă scurgere, căci a născut așa, pe cum se cuvine lui Dumnezeu; și nici fecióra nascend nu a suferit stricăciune, căci a născut în chip spiritual. De aceea nici nascerea lui cea de sus nu are esplicare, și nici ieșirea lui cea în zilele de apoi nu permite, să se cerceteze în chip curios. Căci știu, că fecióra a născut astăzi, și cred, că Dumnezeu a născut a fară de timp, dară chipul născerii am învétat, să-l veneraz cu tăcere, și nu mi-s'a dat, să-l cercetez prin cuvinte în chip curios. În Dumnezeu nu avem adevă să fim cu luare a minte la firea lucrurilor, ci avem să credem în virtutea celui ce lucrăz. Căci legea firii se adeverește atunci, când nasce o muier, carea petrece în căsătorie; érá când o fecióră, carea nu scie de bărbat, după ce a născut, se arată éráși fecióră, lucrul întrece firea. Să se cerceteze deci, ceea ce se întimplă după fire, érá ceea ce întrece firea, să se veneraze cu tăcere, nu ca și cum ar avé să se încunjure, ci ca un lucru negrăit și vrednic, ca să-l venerăm cu tăcere. Dar dați-mi voe, rogu-vé, ca să încheiú introducerea. De vreme ce adevă mă tem a mă atinge de cercetarea lucrurilor mai înalte, nu știu, cum și în care parte să întorc cărma cuvintelor. Căci ce voiú zice saú ce voiú grăi? Ved pe ceea ce a născut, ved pe cel ce s'a născut, chipul născerii înse nu-l ved; se învinge și hotarul rînduelii, când va Dumnezeu. Căci lucrul nu s'a sevârșit după fire, ci minunea s'a întimplat preste fire. A încetat adevă firea, și a lucrat voința Dispunătoriului. O, grație negrăită! Unul născut, cel ce este mai înainte de veci, cel ce nu se póte atinge, cel ce e simplu și fără de trup, își însușesce trupul meú cel supus stricăciunii și vederii. Pentru ce? Pentru ca vedut fiind să învețe, ér învétand să ne ducă de mână la ceea ce nu se ved. Căci omenilor li-se pare, că ochii sînt mai vrednici de credință de cât urechile, și ei se îndoesc de ceea ce nu ved; de aceea bine a voit a se imbia și ochilor spre vedere prin trup, pentru ca ast fel să imprăștie îndoéla. Și se nasce din fecióră, carea nu scie lucrul; căci ea nici nu a conlucrat în ceea ce se sevârșesce, nici nu a contribuit nimica la ceea ce se lucrăz, ci era numai unéla puterii lui celei tainice și scia numai, ceea ce scircind a aflat de la Gavriil. „Cum va fi acésta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?” Atunci a zis acela: „Acésta vei, să o ști? Spirit sfînt va pogori preste tine, și puterea celui Prealnalt te va umbri.” Și cum a fost cu dînsa și cu puțin mai apoi din dînsa? În ce chip artistul găsind o materie fórte bună gătesce un vas fórte frumos, așa și Christos, dacă a găsit sfîntul trup și sufletul al feciórei, și-a gătit șie-și biserică însufletită, plásmuind în fecióră omul, în ce chip a voit, și imbrăcându-se într'însul astăzi a ieșit nerușinându-se de diformitatea firii. Căci nu i-a fost spre rușine a purta lucrul seú, ba și lucrul însu-și a dobîndit gloria cea mai mare prin aceea, că s'a făcut imbrăcămîntea plásmuitorului. Că pe cum cu prilejul plásmuirii celei dintăiú a fost cu neputință, ca să se facă omul, mai înainte de ce lutul a ajuns în mâinile lui, așa nu se póte, ca vasul stricăcios să se schimbe, fără numai așa, că se face imbrăcămîntea Făcătoriului.

(Va urma.)

